

scoala.ro/psihologie/index.html

4. Irimiea, A., Stanescu, B. *Sportul în viața copilului: informații importante de la specialiști*. Preluat pe 27, 2016, de
5. http://www.qbebe.ro/copilul/sanatate/sportul_in_viata_copilului_ce_spun_specialistii
6. Laur-ențiu. (2009, noiembrie 12). *Biblioteca-laboratoare-sociologie-metoda-sociometrica*. Preluat pe mai 25, 2014, de pe
7. http://www.studentie.ro/laboratoare/sociologie/metoda-sociometrica_i54_c1711_72218.html#
8. Neofit, A. (2014). *Universitatea din Pitești, Educarea/dezvoltarea timpurie a motricității și psihomotricității copiilor prin judo*. Teză de doctorat.
9. Rădulescu, M. (fără an). *Profesor școală-Educație civică*. Preluat pe iunie 16, 2014, de pe Scritube srl Group: <http://www.scritub.com/profesor-scoala/APLICAREA-UNUI-TEST-SOCIOMETRI82423613.php>
10. Ștefania. (2010, octombrie 12). scribd.com. Preluat pe mai 25, 2014, de pe Cursul-2: <http://www.scribd.com/doc/39185752/CURSLU-2>
11. Zlate, M., & Zlate, C. (1982). *Cunoașterea și activarea grupurilor sociale*. București: Politică.

NECESITATEA DOBÂNDIRII COMPETENȚEI TRANSVERSALE DE UTILIZARE A LEGISLAȚIEI ÎN SPORT DE CĂTRE SPECIALISTUL DIN DOMENIU

Pîrlîi Ina,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract. *In the Republic of Moldova, in the context of the seriousness of the current economic crisis, the development of new skills and (transversal) competences in order to fully develop the economic recovery potential, it should be a priority and a challenge for all social partners: public authorities, educational and training institutes, businesses, workers, students. Since the national system of education and training systems must generate new skills to meet the characteristics of new jobs to be created, and improve skills and their articulation at the request of the labor market, in a context quickly designed and implemented by reforms. This is because the content of the skills acquired in Moldavian universities (but also in other training systems) do not fully contribute to the development of a real economy based on innovation and their incompatibility (competences) with the labor market generates only immediate costs but not future benefits.*

Keywords: *transversal competences, training, physical education and sport, legislation in sport.*

Introducere. Ratificarea Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană, impune țara noastră să realizeze noi reforme în domeniul juridic, educației, sănătății, culturii fizice și sportului etc. Lupta împotriva dopajului, presiunii comerciale, exploatării tinerilor sportivi, rasismului, violenței, corupției și spălării banilor, trebuie să ia în considerare, atât aplicarea legii, cât și dimensiunea sănătății și pe cea a prevenirii. Astfel, organizațiilor sportive, autorităților competente și specialiștilor din domeniu le revine în primul rând responsabilitatea de a gestiona aspectele legate de domeniul sportiv și de armonizare a cadrului normativ la cel European [7].

Programele de studii superioare în educația fizică și sport asigură formarea de competențe profesionale de conținut, cognitive și de cercetare (de doctorat) în domeniul culturii fizice, precum și a unor competențe transversale.

Competența este un termen des utilizat, atât în limbajul științific, cât și în cel cotidian. Astfel, literatura de specialitate anglo-saxonă relevă termenului de “competență” o predilecție pentru conceptele “deprindere” și “abilitate” (prin englezescul skill), iar în literatura francofonă, apare definit de regulă cu termenul de “capacitate” (capacité) [2, 6].

Originea etimologică a conceptului de competență, dar și utilizarea acestuia în practică

(în exteriorul sistemului de învățământ), îl încadrează în aceeași categorie cu termenii “cunoaștere” și “responsabilitate” [6].

Documentele europene de politică educațională cu relevanță pentru învățământul superior, lansate în urma Procesului de la Bologna, solicită o definiție a competențelor pentru fiecare ciclu de studii [5, 6]:

- competențe de la Ciclului I (licență);
- competențe de la Ciclului II (nivelul masteratului);
- competențe de la Ciclului III (nivelul doctoratului).

În acest context, și raportat la problematica cercetării noastre, este important să fie identificate nivelurile de devenire a unei competențe pe parcursul formării profesionale a unui specialist din domeniu, absolvent al unui program de studiu specializat în educația fizică și sport, putând fi utilizate, totodată ca repere în proiectarea programului de formare respectiv.

O *unitate de competență* definește o activitate majoră circumscrisă competenței propriu-zise și care conduce la un rezultat concret (produs sau serviciu) ce poate fi evaluat [1].

Absolvenții facultăților cu profil sportiv pentru a obține un loc de muncă sunt nevoiți din ce în ce mai mult să dețină o diplomă de specialitate, precum și de a face dovada capacității lor, practică, de a face ceea ce se cere la acel loc de muncă. Astfel, conceptul de competență este esențial în acest sens și el trebuie focalizat pe ceea ce se așteaptă să îndeplinească un angajat la locul său de muncă, mai mult decât pe procesul de învățare, pe abilitatea de a transfera și aplica aptitudini și cunoștințe la situații noi și în medii de muncă diferite.

Competențele transversale sunt acele capacități (achiziții valorice și atitudinale) care transcend unui anumit domeniu, respectiv program de studii, având o natură transdisciplinară. Acestea constau din abilități de lucru în echipă, abilități de comunicare orală și scrisă în limba maternă/străină, utilizarea tehnologiilor informaționale, rezolvare de probleme și luarea deciziilor, cunoștințe de management al resurselor umane, de infrastructură și financiare; calități de conducere și mentorat; cunoștințe privind managementul carierei, precum și însușirea de tehnici privind căutarea unui loc de muncă și de creare de locuri de muncă pentru alții; cunoștințe privind managementul riscului, crizei și eșecului; cunoștințe privind utilizarea legislației; capacități de antreprenariat economic, tehnologic și social [1].

Scopul cercetării îl constituie necesitatea dobândirii competenței transversale de utilizare a legislației sportive de către specialistul din domeniu și identificarea descriptorilor de nivel ai acesteia.

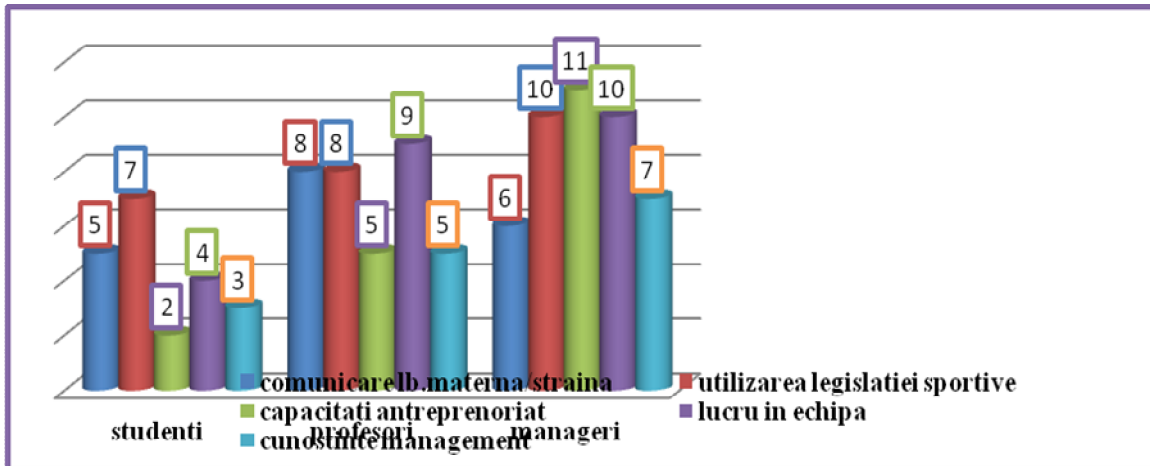
Metodologia cercetării: analiza literaturii de specialitate, ancheta, autoobservația, observația sistematică, analiza statistico – matematică și metoda grafică.

Pentru realizarea scopului cercetării am efectuat un sondaj sociologic și l-am aplicat la un eșantion de participanți (studenții de la facultățile de profil, profesori, manageri din federațiile sportive) cuantificat la 119 de persoane.

În continuare sunt prezentate rezultatele analizei chestionarelor aplicate categoriilor de respondenți.

La întrebarea “Ce competențe transversale, dintre cele reglementate, considerați că ar trebui să le dobândească în cadrul programelor de studii un absolvent din domeniul educației fizice și sportului?” putem observa din reflectarea grafică a răspunsurilor următoarele date statistice: abilități de comunicare orală și scrisă în limba maternă/străină (19%); cunoștințe privind utilizarea legislației sportive (25%); capacități de antreprenariat (18%); lucru în

echipă (23%); cunoștințe de management al resurselor umane, de infrastructură și financiare (15%) (Figura 1).

Figura 1. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la dobândirea competențelor transversal de către specialistul din domeniu

Munca în “noua economie” este [4, 5]:

- *materială* (angajații trebuie să execute lucruri/sarcini conform fișei de post);
- *relație* (resursele umane interacționează în echipe);
- *comunicare* (resursele umane comunică și ascultă pentru a negocia sarcinile de lucru);
  - *text* (angajații citesc și scriu texte pentru a îndeplini sarcinile de lucru și pentru a rezolva rutina organizațională);
  - *cunoaștere* (resursele umane trebuie să fie creative și să producă cunoștințe noi pentru a rămâne competitive);
  - *informație* (angajații trebuie să interpreteze și să recontextualizeze informațiile);
  - *identitate* (resursele umane trebuie să se poziționeze în diverse roluri pentru a rezolva diverse situații și relații).

Plecând de la aceste semnificații ale muncii în “noua economie” putem considera că specialistul din domeniu este impus de realitatea ocupațională și de cea a inserției pe piața muncii de a dobândi competențe transversale, pe lângă cele profesionale.

Prin competențe profesionale se înțelege capacitatea dovedită de a selecta, combina și utiliza adecvat cunoștințe, abilități și alte achiziții (valori și aptitudini), în vederea rezolvării cu succes a unei anumite categorii de situații de muncă circumscrise profesiei respective, în condiții de eficacitate și eficiență [1, 3, 4].

Cunoștințele (ca dimensiune cognitivă și element structural al competenței) reprezintă rezultatul asimilării, prin învățare, a unor informații și se exprimă prin următorii descriptori [3]:

- (1) cunoașterea, înțelegerea și utilizarea limbajului specific;
- (2) explicare și interpretare;

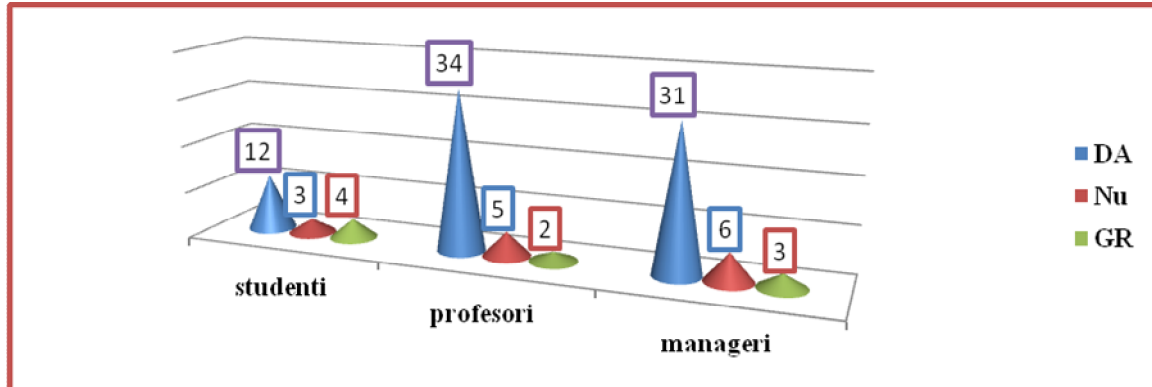
Abilitățile (ca dimensiuni funcțional-acționale și elemente structurale al competențelor) se exprimă, la rândul lor, prin alte tipuri de descriptori [3]:

- (3) aplicare, transfer și rezolvare de probleme;
- (4) reflecție critică și constructivă;
- (5) creativitate și inovare.

Mai mult, față de acești 5 descriptori, specifici competențelor profesionale, literatura de specialitate și actele normative în vigoare, propune și alți trei descriptori pentru *competențele transversale*:

- (6) Autonomie și responsabilitate;
- (7) Interacțiune socială;
- (8) Dezvoltare personală și profesională.

Cu privire la întrebarea “Credeți că dobândirea competenței transversale de utilizare a legislației sportive poate fi obținută și prin programe de formare continuă?”, majoritatea respondenților au dat răspunsuri pozitive (77%) și 14% răspunsuri negative, iar pentru 9% le-a fost greu să răspundă la această întrebare (Figura 2).

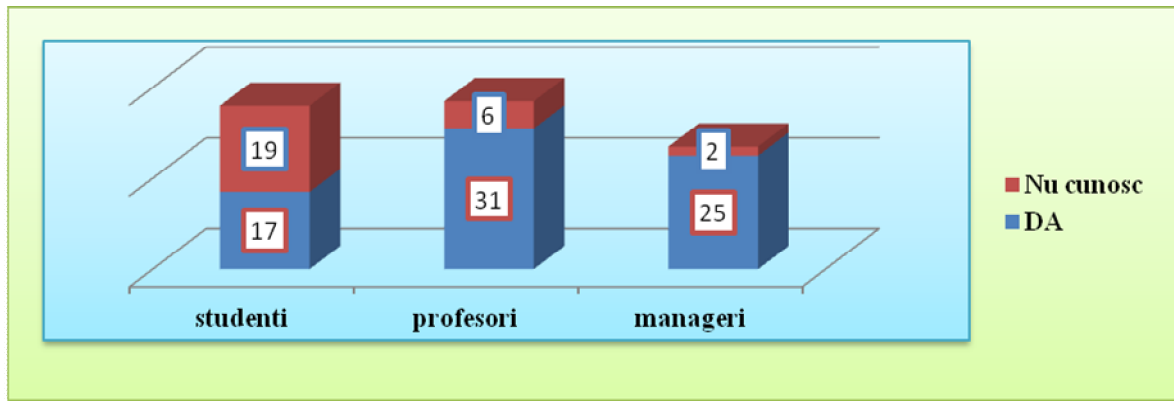
Figura 2. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la dobândirea competențelor de utilizare a legislației sportive prin programe de formare continuă

Dobândirea competenței transversale de utilizare a legislației sportive poate fi obținută:

- prin contextele formale de învățare, care includ și locul de muncă (acestea constau în programe și activități de învățare asistată de formatori abilitați în acest sens);
- în instituții de formare acreditate, caz în care, validarea și recunoașterea oficială a rezultatelor învățării sunt asigurate prin parcurgerea și promovarea programelor și activităților respective;
- prin contexte nonformale și informale de învățare (constau în activități de învățare realizate individual sau în grupuri informale, fără asistare și în afara programelor și activităților de învățare formală, prin autoinstruire sau schimburi de experiență, prin activități de cercetare, prin participare la acțiuni științifice, psihopedagogice și metodice etc.).

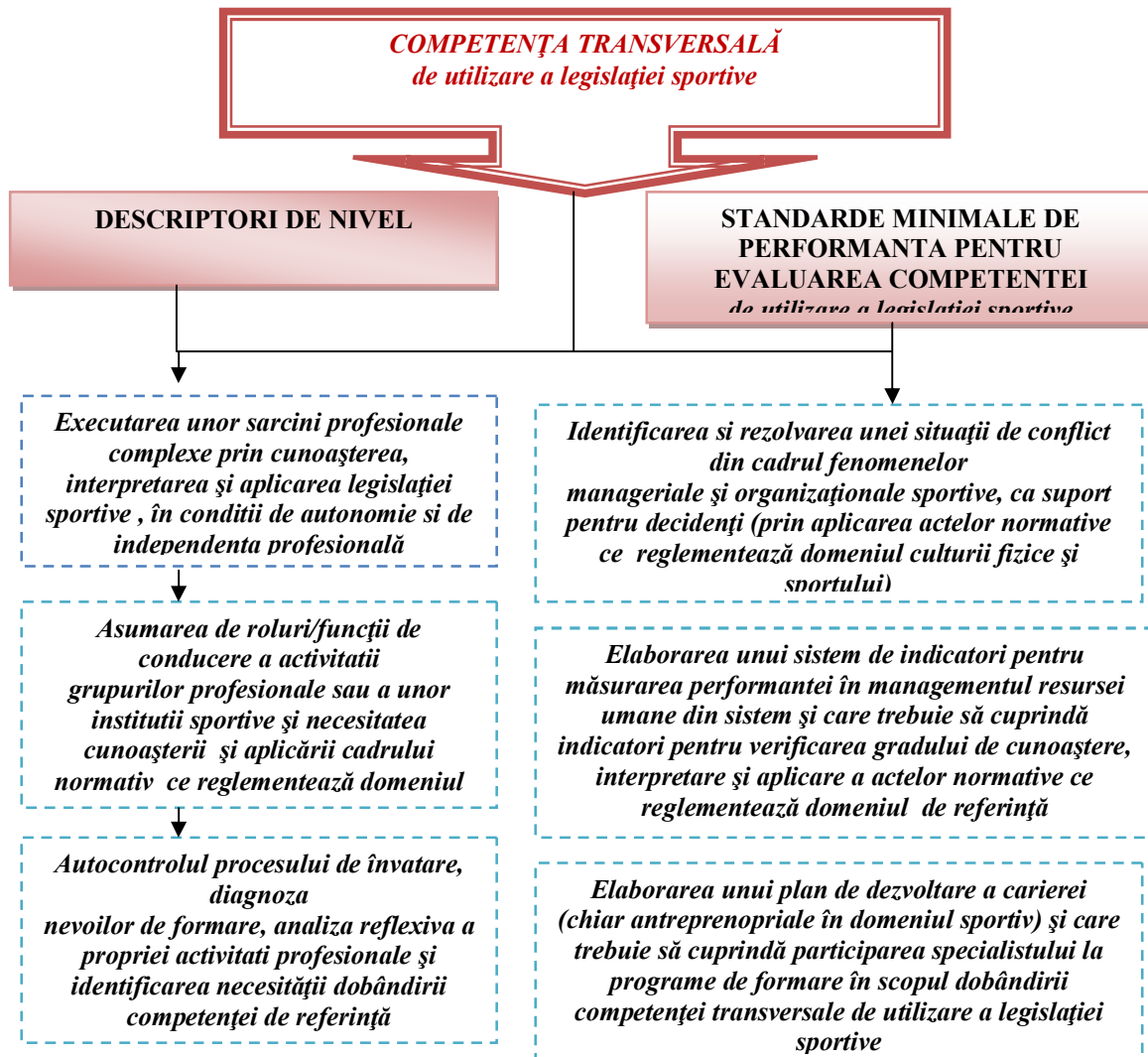
În lumea sportului, părțile - cluburi, echipe, organizații, sportivi, sponsori, patroni, angajați, agenți, etc. – interesate de problematica litigiului în sport au doar o alternativă, dacă nu își rezolvă diferendele pe cale amiabilă: să lase soluționarea lor în seama instituțiilor desemnate de federațiile naționale/internaționale sau altor organe competente din sportul respectiv; să se adreseze instanțelor de judecată, cu condiția ca acestea să aibă jurisdicție asupra respectivelor probleme.

Referitor la întrebarea “Considerați că dobândirea competenței transversale de utilizare a legislației sportive de către specialiștii din domeniu, ar minimiza numărul litigiilor sportive sau după caz ar putea crește soluționarea acestora pe cale amiabilă?” se poate observa din datele acumulate că răspunsurile sunt afirmative (73%), iar 27 % dintre respondenți nu au putut răspunde la această întrebare (Figura 3).

Figura 3. Reflectarea grafică a răspunsurilor cu privire la dobândirea competențelor de utilizare a legislației sportive prin programe de formare continuă

În Figura 4 reflectăm descriptorii de nivel ai competenței transversale de utilizare a legislației sportive, precum și standardele minime de performanță pentru evaluarea acesteia.

Figura 4. Descriptorii de nivel ai competenței transversale de utilizare a legislației sportive și standardele minime de performanță

În concluzie putem menționa că pentru a fi promovat profesionalismul într-un anumit

domeniu, este important ca fiecare specialist ce activează în cadrul acestuia să dispună de anumite cunoștințe și pe care le putem sintetiza în următoarele:

- să fie la curent cu domeniul său de activitate;
- să planifice și să se ocupe de propria dezvoltare profesională, prin dobândirea de competențe transversale;
- să fie capabil de a identifica contribuția pe care o poate aduce la dezvoltarea domeniului și/sau să aducă o contribuție la cunoaștere ('create new knowledge');
- să poată comunica eficient și să cunoască legislația specifică ce reglementează domeniul educației fizice și sportului;
- să acorde atenție beneficiarilor de servicii educaționale și sportive.

Referințe bibliografice:

1. Budevici-Puiu L., Amelicichin E. *Competențele managerilor care susțin și promovează învățarea informală la locul de muncă al specialiștilor din domeniu. În: Materialele Conferinței Științifice Internaționale Problemele acmeologice în domeniul culturii fizice, Chișinău, 2015.*
2. Boterfle Guy. *Le management des competences, Conference au CIFP d'Aix-en Provence, 1998.*
3. Joița E. *Management educațional, Editura Polirom, Iași, 2000.*
4. Niculescu M. *Competențe manageriale - modalități de abordare. În: Revista de Cercetare în Științele Educației. Timisoara, 2007, disponibil la: <http://www.rcsedu.info>.*
5. ACPART- *Baze conceptuale pentru dezvoltarea CNCIS, www.apart.ro, 2006. Agenția Națională pentru Parteneriatul Universităților cu Mediul Economico-Social (transformată prin HG 1357/2005 în ACPART „Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economico-Social”.*
6. *Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului privind stabilirea Cadru lui european al calificărilor, prezentată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C008/C 111/01, anexa 1 - definiții.*
7. *Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană.*

MĂSURI DE REDIMENSIONARE A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT PRIN CALITATE

Putin Natalia, Branîște Gheorghe,

Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Abstract: *the resizing of the objectives and priorities of higher education of physical culture and sport from our country requires the building opportunity of the model based on quality, performance and excellence, implying the reevaluation and reconsideration necessity of the quality concept at the institutional level. The quality of higher education of physical culture and sport designates its compliance (as: process, system and result) of numerous necessities, objectives and norms. The performance quality in the profile higher education can be provided only in the conditions of applying a suitable quality concept. Thereby, the innovation especially consists in maximizing the organization opportunities, but a future organization is the one that differs from the one that currently exists.*

Keywords: *higher education of physical culture and sport, resize, improvement measures, quality.*

Introducere. În ultimele două decenii, profilul demografic al Republicii Moldova a cunoscut o deteriorare profundă și constantă, dereglările în regimul de reproducere a populației obținând proporții semnificative, în rezultat prezentând un pericol pentru dezvoltarea durabilă. Această situație este oficial recunoscută ca un declin demografic, ce ascunde semne de criză demografică latent. Până acum, reducerea populației în Republica Moldova nu a avut efecte economice negative semnificative și vizibile, ci invers, într-o societate aflată în profundă transformare economică și socială scăderea numerică a populației